

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Z P R Á V Y Č S K P

X. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Československého svazu křesťanských pracujících Švýcarska
1977 - Březen - Číslo 3

ČÍM VÍCE STRACHU A PONÍŽENOSTI - TÍM VĚTŠÍ JE ZVŮLE.

To jsou slova, kterými profesor JAN PATOČKA zakončil svou jakoby politickou závěť, kterou napsal pět dní před svým tragickým skonem a která nese název "Co se dá očekávat od Charty 77". Sedmdesátiletý filosof jimi beze sporu vstoupil do srdce svého národa, v němž zůstane na věčný čas asi "nejčtenější" statí z jeho životního díla. Profesor Patočka byl člověk tichý, neprůbojný, prý až v poslední době ne zrovna zdravý, úzkostlivý. A přece - jaká to v něm byla obrovská síla, která jej tvrdošíjněho nestra- níka bez sebemenší opory "starých přátel" postavila v čelo odboj- ných chartistů, která jej vedla k osobnímu rozhovoru s holandským ministrem zahraničí Max van der Stoeltem při jeho pražské návště- vě, která mu nedovolila ustoupit a podávat se sebe krutějšímu nátlaku. Tiskneme mrtvou ruku v hluboké úctě a s upřímným dí- ken za tolik statečnosti, která v pravdě korunovala celoživotní filosofické dílo a celoživotní hledání nejvyšší moudrosti.

Jako filosof se profesor Patočka hlásil ke směru fenomeno- logickému. Byl z posledních žáků jeho zakladatele E. Husserla, věnoval mu svou činnost v proslulém "Cercle linguistique de Prague" a zejména svou první velkou, ještě předválečnou práci- "Přirozený svět jako filosofický problém". Z university byl jako profesor doslova třikrát vyhnán: V r. 1939 nacisty, v r. 1948 ko- munisty a znovu po pražském Jaru začátkem sedmdesátých let, když byl před tím v průběhu "tání" let šedesátých vzat jaksi zase na milost. Jeho poslední literární práce nesměly v Československu vyjít tiskem. Nedostal ani povolení osobně převzít v r. 1975 hodnost čestného doktora, kterou mu udělila Vysoká škola technic- ká v Čáslavě.

K jeho setkání s holandským ministrem zahraničí došlo 1. břez- na. Následovaly okamžitě bezohledné až 10 hodin trvající výslechy, převoz do nemocnice, 13. března smrt a 16. března pohřeb. Přesto, že sdělovací prostředky všechno zamčely, přišlo profesora Patočku k poslednímu odpočinku doprovodit na 1000 krajanů. Hřbitov mělo ovšem pod dozorem více než sto příslušníků státní bezpečnosti. V pohotovosti byly i filmové a fotografické kamery, aby zachytily účastníky smutečního shromáždění, zejména ty, kteří sypali do hrobu na rozloučenou hrudky země. Proslov duchovního zaléhal v hluku kroužících helikoptér. Ze signatářů Charty byl přítomen jediný Pavel Kohout. Ostatní zřejmě nemohli bez ohrožení opustit svá obydlí. Několik jich bylo zatčeno ještě před pohřbem, několik po něm. Švýcarský "Die Tat" nadepsal výstižně svou zprávu o pohřbu profesora Patočky "Stalinův duch v Praze".

JE JEN JEDNA CESTA, JAK POZNAT ČLOVĚKA - BÝT S NÍM SPOJEN V LÁSCE.
ÚPLNÉ POZNÁNÍ VYŽADUJE ÚPLNOU LÁSKU.

Paul Tillich

Z P R Á V Y Z Č S K P

oo PÁTÉ KŘESŤANSKO-DEMOKRATICKÉ SYMPOSIUM studijní skupiny našeho svazu se bude letos konat nedaleko lázní ZURZACH ve vzdělávacím středisku/Bildungszentrum/ WISLIKOFEN vzdáleném od lázní asi 5 km proti toku Rýna směrem Winterthur-Zürich/žel.stanice Rümikon, rychlíková Zurzach/.Symposium začne v pátek 29.dubna odpoledne v 16.hod. a skončí v neděli 1.května ve 13.hod. Jako v minulém roce bude středem symposia podílová diskuse, v níž bude,mezi jiným,promítnuta novější situace v Československu do současné situace světové a v níž budou zváženy staré i nové podněty použitelné našimi západními přáteli při jednání v Bělehradě.Kromě ústřední diskuse je připraveno dalších sedm referátů na aktuální politická temata.

Účast již přislíbili:Dr.Bunža/UMCD Řím/, J.Ehrlich/UNI Bern/, Dr.A.Heidler/RFE Mnichov/,Dr.Hanzalová/Frankfurt/,Dr.L.Koval/Collegio Russo Řím/,Dr.Levý/SDA Bern/,Dr.Pecháček/RFE Mnichov/, Ing.Pindák/Erasmus Universität v Rotterdamu/,E.Rehák/ACEN Paříž/, Dr.Štěpánek/Basilej,předseda KAN 1968/.Dr.Ströbinger/Deutsche Welle Köln/.Přijet a účastnit se diskusí slíbili paní N.Bukovská a gen.tajemník KD unie střední Evropy UCDEC a člen výboru UMDC K.Sieniewicz z Říma. Na symposiu promluví též předseda národohospodářské komise švýcarské KD strany a CVP Dr.Theiler.

Podrobný program a další informace si vyžádejte u pořadatele ČSKP,Schlosstalstrasse 54,8406 Winterthur-Tel.052/238311.Tamtéž si můžete předem zajistit ubytování.Účast je zcela volná-
Pozvete své přátele.

oo ZEMŘEL PAUL GEBHARD. Poznali jsme jej hned po ustavení našeho svazu.Mladý winterthurský student,zcela mimořádné inteligence, tehdy předseda mládežnické skupiny FORUM 70,všudypřítomný agilní organizátor všech možných akcí a demonstrací za lidská práva a za Československo-byl tehdy naším nejlepším kamarádem.V roce 1972 přednášel na našem prvním křesťansko-demokratickém symposiu v Zurzachu,překlad jeho německé přednášky byl otištěn v římských STUDIÍCH,a ve zvláštní brožůře. Nedlouho potom dostudoval a stal se profesorem gymnasia v Schaffhausenu. Jeho vůle pomáhat utiskovaným lidem a bouřit křesťanské svědomí světa ani tam neochabla. Velikou láskou byli mu Slované.Mezi 26 jazyky,které svých 31. letech znal, byly všechny hlavní jazyky slovanské. Je až neuvěřitelné,že tento překrásný mladý člověk už nežije. Dopis,který napsal nedlouho předtím,nežli podlehl utrpení zhoubné nemoci, zakončil citátem z gruzínského básníka Šota Rustaveliho:Bůh je na straně dobra" Vše co je zlé zanikne,co je však dobré zůstane a bude dále se rozmnožovat.

oo VE FRANKFURTU nad Mohanem byla 1.března otevřena knižní prodejna pod názvem"DIALOG".Je zaměřena na Východní Evropu.To zn.především publikace v západních jazycích o východní Evropě,včetně překladů. Své knihy v originále zde ale najde i Čech a Slovák,Poláci,Maďaři, Ukrajinci a Rusové. Je tu i výstřižková služba z významějších německy psaných novin/s archívem od r.1972/,zvláštní regál je věnován filmové historii,počítá se stálými prodejními výstavami a s literárními pořady.Návštěvníkům může být zajištěno levné ubytování v hotelu.Adr. DIALOG, Gutleustr.15, D-6000 Frankfurt/M.1.

oo K tomuto číslu ZPRÁV je přiložen letáček,který vás seznámí s novou koncepcí revue STUDIE.Věnujte laskavě pozornost a nerozpakujte se STUDIE si předplatit.

Ú V A H Y - D O K U M E N T Y

EUROKOMUNISMUS.

Evropský politický slovník byl obohacen novým výrazem-eurokomunismus. Poznali jsme již komunismus marxistický, leninský, trockistický, stalinský, známe komunismus čínský, jugoslávský, albánský. A dnes nám přibyl další-eurokomunismus. Autoři-resp.vyznavači se prý přihlašují k pluralitě politických stran, dokonce chtějí souhlasit i s politikou EG a NATO. Západní politikové zatím, díky Bohu, nedávěrují dobré vůli a náhlé demokratičnosti vyznavačů eurokomunismu. Myslí to tito eurokomunisté opravdu upřímně, nebo je to jen nová taktika všemocného Marxova učení? Evangelium náš učí, že po jejich ovoci poznáme je. Protože zatím žádné ovoce této nové taktiky neznáme, můžeme soudit o upřímnosti úmyslů jen z vyjadřování autorů a vyznavačů.

Eurokomunisté omlítají jako stěží isko světového komunismu Moskvu a Peking. Chtějí, aby v každé jednotlivé zemi šla strana svou vlastní národní cestou pro ní nejschůdnější-k získání moci. První, kdož tuto novou taktiku objevili byli italští komunisté. Po nich pak Francouzi a Španělé. Zjistili totiž, že svou normální taktikou revoluce za účelem diktatury proletariátu nemohou získat moc a učením násilného uchopení moci nezískají ani široké masy lidu ani zbraně potřebné pro převrat. Proto použili nové taktiky, jež-bohužel, zatím již částečně vedla k cíli. Jak je známo, prohlásil nedávno při přednášce v Žurichu italský žurnalista, že budou-li chtít, mohou italští komunisté za tři hodiny obsadit celou zemi. A ve Francii jsou velmi silnou politickou mocí-také díky této taktice. Připomenme si poslední 25.sjezd Komunistické strany Sovět.Svazu. Italský Berlinguer mluvil o rovnocenné účasti italské KS s lidovými silami na vedení Italie do náruči socialismu. Francouzský zástupce prohlásil, že výstavby socialismu ve Francii se mohou zúčastnit pouze ti, kdož mají zájem o socialismus a kteří se budou podílet na výstavbě socialismu se všemi právy a povinnostmi. Teď jen politické strany se socialistickou tendencí budou trpěny, až přijde soudruh Marchais k moci. A vedení KSFR rozhodne samo, které to politické strany budou. Soudruh Jean Vincent ze švýcarské PDA ujistil sjezd, že úmyslem komunistů ve Švýcarsku je zavést socialismus ve Švýcarsku uchopením moci bez násilí. Na 25 .sjezdu obhajovali národní socialismus a vlastní cestu zástupci Italie, Francie, Jugoslaviie a Rumunska. A jak to vypadá v Západním Německu? Stačí snad malý příklad: Šéfredaktor Sternu Henri Nannen, který patřil kdysi k vedoucím propagandistům Goebelse, dnes patří k sovětofilské straně a jako "levý" publicista získal v socialistických kruzích velkou reputaci. Gerhard Löwenthal, který prožil dlouhá léta v hitlerovských koncentračních táborech je prohlašován za zuřivého konzervativce a div ne za fašistu.

Jak to vypadá s československými soudruhy? Podívejme se především na záznamy t.zv."legálního" 14.sjezdu ve Vysočanech z r.1963. Právě usnesení tohoto sjezdu dokazují, že komunisté po lednu 1963 nechtěli ani demokracii ani svobodu. Na tomto sjezdu bylo rozhodnuto, že komunistická strana musí zůstat stranou vládnoucí, musí být zaručena její hegemonie, nesmí se vzdát vedoucího postavení, musí zůstat zachována jednotná kandidátka národní fronty v čele s KSČ. Dokonce to byl právě Sarkovský, který striktně odmítl obnovení sociální demokracie. A kdo byli vedoucí osobnosti pražského

jara a tohoto sjezdu? Byl to především Jiří Pelikán, smutně známý vyhazováním studentů z fakult v r. 1948. Dnes je velkým obhájcem eurokomunismu. Druhým českým obhájcem je profesor Šik, člen strany od r. 1945, člen ústředního sekretariátu v r. 1948, který právě nedávno v prohlášení odsoudil Bukovského, Solženicyna a Sacharova. Anglický žurnalista Shawcross byl v Praze na jaře 1968, aby z vlastní zkušenosti ohodnotil slova a motivy Alexandra Dubčeka. Výsledek zkušenosti uvedl tehdy těmito slovy: "Co tento muž a jeho vedení chce, nekryje se vůbec s tím, co chtějí Češi a Slováci. Tito již mají dost komunismu a chtějí návrat k demokracii v plném slova smyslu." Švýcarský Brückenbauer: "Co se dnes shromažďuje pod korouhví eurokomunismu, odpovídá plně přáním reformistů východní Evropy". A žurnalista Shawcross k tomu dodává: "Dubček, Pelikán, Smrkovský a Hájek chtěli komunismus reformovat, osvobodit od stalinismu a ještě jednou učinit pokus vybudovat socialistickou společnost na tomto základě - s Marxem a Leninem, ale bez Stalina. To byla a zůstala parola Dubčeka dopisu Husákovi asi před rokem". Maně se při tom naskytá otázka, jak to, že lidé, ovládající stát a brannou moc v r. 1968 nevěděli vůbec o přípravě invase, když o tom více než měsíc před tím psaly západněmecké a rakouské noviny? Pokud to vůbec nevěděli byli neschopní nebo politicky naivní. Nebo to věděli, ale ze strachu před lidovými masami nechali proběhnout okupaci? Nebo... si snad dokonce i okupaci přáli? Přerostla snad vůle lidu jejich přání a možnosti?

Je pravděpodobné, že dnes jedním z českých eurokomunistů za hranicemi je fyzik Dr. František Janouch, komunista a zeť pověstného profesora Arnošta Kolmana. Možná, že je to i sám Arnošt Kolman, bývalý člen komunistické strany "česka, Sovětského svazu a KSČ. ředitel čsl. akademie věd z 50 let, bojovník rudé armády po říjnové revoluci, který dnes ve stáří 84 let "poznal" zhoubu stalinismu a sovětské diktatury. Z domácích eurokomunistů je to především Dr. Hájek, býv. soc. demokrat, člen strany od r. 1948, dále Dr. Kriegel, člen strany od r. 1935 a hlavně Pavel Kohout. V době, kdy statisíce Čechů a Slováků sedělo ve vězeních, Kohout psal ody na Stalina a Gottwalda. V padesátých letech nechtěl slyšet nic o utrpení ve vězeních a koncentracích. Žil na výsluní. Když byl v r. 1968 v Zürichu, rozhořčení naši studenti ho vypískali, protože na otázku, proč se vrací do Československa prohlásil: "Já tam mám svého holiče, na kterého jsem zvyklý!" Soudruh Kohout poslal nyní "svým přátelům" na Západ dopis, kde si na 6 stránkách stěžuje na teror policie, který prý od padesátých let - od popravy Slánského - neexistoval. Pro něj totiž teror 50. let začíná a končí popravou bývalého generálního tajáčníka. Stěžuje si, že musí opustit svůj byt na švýcarském vyslanectví v Praze. Z dopisu se dovídáme, že tento mučedník byl ještě v r. 1975 za hranicemi. Soudruh Kohout děkuje za solidaritu západních komunistů, prohlašuje se i nadále za komunistu a výslovně zdůrazňuje: "prohlašuji rád, že jsem věrným spolubčanem státního prezidenta. Charta 77 nesleduje žádné politické cíle". Pravděpodobně podle něho sleduje asi jen ten cíl, aby soudruh Kohout mohl veřejně psát a jezdit zase za hranice. Dovedou si naproti tomu proti komunističtí političtí vězňové z let padesátých představit, že by v oné době sněli mluvit do holandského a švédského rozhlasu, že by byli mohli být cizími žurnalisty filmováni a že by jejich prohlášení byla volně uveřejňována v západním tisku? Soudruh Kohout mluví o teroru, ačkoli nebyl ve svém životě ani na Pankráci, ani v Leopoldově, ani v Jáchymově, ani ve věznicích státní bezpečnosti. Dr. J. Hájek sám prohlásil, že stále pobírá důchod jako bývalý zahraniční ministr a že se stále pokládá za věrného komunistu. Mnoho to stále bydlí

ve vlastní vile. Toto jeho prohlášení je tím zajímavé, že on byl ministrem zahraničí pouhého půl roku. A proti tomu jiný bývalý ministr a to Dr. Prokop Drtina, který též podepsal Chartu 77 a byl ministrem téměř tři roky, pobírá jen minimální rentu a žije téměř v bídě. Samozřejmě mu byl po odsouzení, kdy byl naprosto nevinně dlouhá léta ve vazbě STB veškerý majetek zabaven.

Vracím se k počátku úvahy: Je eurokomunismus taktika, nebo definitivní skoncování a marxleninismus? Obávám se, že to není nic jiného než pouhá taktika - stejně tak jako slibování plurality a demokracie před únorem 1948 a činy po únoru 1948. V žádné zemi na světě, kde komunisté jsou u moci, neexistovala a neexistuje pluralita a skutečná demokracie. A těch zemí, kde se v posledním desetiletí k moci dostali, je více než dost.

Dr. B. H.

- 00 SOVĚTSKÝ SVAZ SE SNAŽIL v Egyptě rozpoutat "třídní boj", pokus, který vyústil v bouřlivé a krvavé události v této zemi koncem letovního ledna; prohlásil to prezident Sadat a dodal, že cílem Sovětů bylo zvrátit poměry a nyníjší moc. "Myslel jsem si, že se Sovětský svaz poučil z lekcí historie, ale není tomu tak," řekl. Za "spoluviníky" krvavých událostí označil Sadat též Libyi a přirozeně také Izrael.
- 00 TAJNĚ ROZŠÍŘOVANÝ a strojem psaný samizdatový bulletin "Kronika současných událostí", který koluje v disidentských kruzích SSSR, se v posledním čísle zabýval některými podrobnostmi v souvislosti se vzpourou posádky vojenské lodi Storoževoj. Plavidlo se pokusilo v noci na 7. listopad 1975 o únik z Rigy do švédských vod. Vzpouru vedl politický komisař a kapitán 3. třídy Sablin. Hned po vyplutí z řížského zálivu Storoževoj napadly jiné lodi a vzburčená posádka se brzy a bez odporu vzdala. Část vzburčenců dopravily bezpečnostní orgány do Moskvy a neví se, co se s nimi stalo, ostatní důstojníky a poddůstojníky degradovali a rozptýlili na různá místa v sovětském námořnictvu. Také vzpurná loď byla přejmenována na "Družbu".
- 00 HELSINKI-NEHELSINKI-sovětský baletní tanečník Rudolf Nurev, který před šestnácti lety zvolil exil na Západě, dosud marně čeká na povolení návštěvy své 72leté maminky. Žádá o to už 14 roků, ale marně. Nurev vystoupil s kritikou neochoty a nelidskosti sovětských úřadů nedávno ve francouzském rozhlasu a na podporu svého požadavku dal v pařížském Sporotvnním paláci kolevat veřejnou petici.
- 00 ALEXANDER SOLŽENICYN, který nyní žije ve státě Vermont/USA/ hodlá ve městě Montpellier založit nakladatelství, jež nebude sledovat lukrativní cíle. Budou se tam vydávat díla o ruské kultuře a historii, a to jak Solženicynova, tak i jiných autorů. Vylávané knihy budou určeny zejména pro západní veřejnost.
- 00 CO PŘEDHUVÍ MLADÉ LIDI K MARXISMU ?
Závěr nedávné besedy tohoto názvu v curyšské farnosti Liebfrauenkirche lze shrnout do tří bodů: 1/Mladí se stávají marxisty proto poněvadž ve vulgárním marxismu nescházejí jim srozumitelnou představu lidštější společnosti a jednoduchou cestu k jejímu dosažení. 2/Mladí se stávají marxisty též proto, poněvadž my sami je k tomu doháníme; nezabýváme se dost budoucností a neznáme se odhalovat její problémy a připravovat cesty k jejich řešení. 3/Cheome-li sebránit tomu, aby se mladí stávali marxisty, musíme sami usilovat o dost jasnou křesťanskou představu budoucnosti a nerozmýšlet se dát se už teď na cestu za její realizací.

CHARTA 77.

/Psáno v lednu 1977/

Na komunistického draka v Praze se vypravil Honza. Neměl sice meč, zato ale Chartu. Když ji začátkem ledna francouzský Le-Monde uveřejnil jako první západní deník, nemohl ještě nikdo - ani její tvůrci - tušit, o jak významnou akci vlastně jde.

Československé ministerstvo vnitra nasadilo okamžitě osvědčené prostředky ověřené dlouholetou praxí: výsledky, lomovní prohlídky, politické i fyzické násilí, vyhrožování, osočování a nejhrůznější obtěžování autorů Charty. Současně začalo Rudé právo lžít úvodníky komentáře o hanebném prohlášení a hrstce samozvanců a zaprodanců, jež se opovážili zplodit tento lživý pamflet. Mistrné argumenty manipulace z komunistické ideologické kuchyně tentokrát ale dosáhly pravého opaku. Světová veřejnost si všimla, že v Československu se ozvali lidé, kteří jsou nespokojeni a žádají respektování lidských práv. Jejich volání se začalo uvádět v souvislost s hlasy intelektuálních nespokojenců v Sovětském svazu a v NDR a s kritickými tendencemi, jež se již po řadu let projevují v Polsku. Podobná srovnání jsou tím posledním, co si východoevropští vládcové dnes mohou přát. A tak vytáhli další zbraně v podobě "tisíců" resolucí kolektivů pracujících, jež se ochotně, jednohlasně a na povel distancovali od skupinky odpadlíků, potvrdili svou naprostou spokojenost se současnými poměry, bohatýrsky zvolali: "Republiku si rozvracet nedáme" a své pevné zásadové stanovisko potvrdili novými závazky na počest Velké říjnové revoluce. Se všemi těmito hlasy odsuzujícími "takzvanou Chartu" byli v Praze na mimořádné tiskové konferenci seznámeni zástupci světového tisku. Dozvěděli se, že Československo je právním státem, jenž dodržuje všechny mezinárodní dohody, že všichni jsou spokojeni a že zástupci odborů pracujících a inteligence nechápou, jak někdo může žádat ještě více a jakých práv se vlastně domáhá. /Samozřejmě se nemluvílo o tom, že hlavním a jediným úkolem odborů je na závodech přisluhovat orgánům komunistické strany a usku- tečňovat jejich závěry a usnesení. "epadlo ani slova o tom, že všichni Čechoslováci mají právo svobodně vyjadřovat svůj názor - tak jak jim jej předkládá stranický tisk, rozhlas a televize. / Tiskovka jasně vyjádřila podporu politice strany a bylo hanebné, že ji západní agentury věnovaly tak malou pozornost a raději se soustředily na sledování dalších osudů pisatelů pomlouvačné Charty.

Čs. rozhlas, jehož poslech v těchto dnech je pravým požitkem, přinesl portréty hlavních zaprodanců a s nimi přímo ohromující odhalení: Kohout po vinárnách zesměšňoval politiku strany. Vaculík v Semilech vytvářel pogromistické nálady a Havlovi v jeho chti- vosti šlo dokonce o znovuzískání Podniku Lucerna/jež dle jiných pramenů jeho rodině nikdy nepatřila/.

Když byla dostatečně odkryta pravá tvář hlavních iniciátorů Charty, bylo ještě třeba ruče dokázat, že Československo není - jak se už léta na Západě tvrdí - kulturním úhorem, ba naopak. Posloužily přehledy o tom, jak nepřeborné množství titulů západní literatury leží k dispozici na čs. knižním trhu a jak nesrovnatelně málo čes- kých a slovenských knih se dostane do ruko západních čtenářů.

Hlavní kulturní událostí a současně nejsilnější ranou chystanou Chartě bylo slavnostní shromáždění čs. kulturních svazů v budově Národního divadla. Sjednocená kulturní fronta ve svatostánku umění demonstrativně a rozhodně vyjádřila plnou podporu politice strany, vyslovila odhodlanost sloužit zájmům pracujícího lidu a odvrhla hrstku zrádců. Kohout zatím čekal před divadlem. Komentátor pražského rozhlasu zdůraznil, že marně, zapoměl ale dodat, proč Pavel Kohout

musel stát venku a nesměl uvnitř v divadle promluvit k těm, kdo mu stáli nejblíže.

K nekompromisnímu stanovisku uměleckých svazů se postupně přidávali další, naposled představitelé zábavní hudby. Na jejich schůzi v Divadle hudby nechyběli ani Brom, Vlach, zástupci Senaforu, skladatelé, známí i začínající zpěváci. Mezi mluvčími byl i Karel Gott, jenž vyjádřil svou lásku k rodné zemi a radost nad tím, že může zpívat pro její lid. Krásná slova, bohužel ale vyřčená na podporu kampaně vedené právě proti nejvlastnějším zájmům onoho lidu, o jehož osálení a chlupování jde teď více než jindy. Gott je znám doma i v zahraničí a ten, kdo si pamatuje Srpen 68, si musí položit otázku, zda šlo o vymazání interview, v němž Gott tenkrát nijak nestránil politice normalizace. Snad právě proto se nemohl držet slov, jimiž svůj příspěvek zahájil: "že raději a lépe zpívá než mluví". Nebylo zřejmě ani náhodou, že závěrečné prohlášení přednesla Eva Pilarová, jejíž hlas takto v politické diskusi zazněl poprvé od slavného Rekviem.

Posledním trumfem tažení proti Chartě jsou odsouzení někdejších prominentů Pražského jara. Bývalí čelní slovenští politikové Zrak a Sálavský promluvili pisatelům Charty do duše a rádo by z vlastních pozic a vyčetli jim, proč znovu vyhrabávají zapomenuté věci, vracejí se k omylům dávno již překonaným. Všichni přece dostali novou šanci a republika teď nejvíc potřebuje klid. Cíl tohoto verbálního cvičení je zcela jasný: od Charty se - jak je vidět - distancují i bývalí spolupracovníci.

Co s tím? Řekl kdysi Neruda o starém slavníku. Kolikrát asi si v posledních týdnech polážil ústřední výbor strany stejnou otázku v mnohém čísle. Lacinou gloriolou mučedníku/rozuměj zavřít, až by zčernali/ vyloučil už první komentář Rudého Práva a především zájem světové veřejnosti. Vyhostit je, aby ztratili autentičnost, se nepodařilo. Tak se proti nim aspon naplno otevřela stavidla spravedlivého hněvu pracujícího lidu. Zlí jazykové prohlašují, že resoluce proti Chartě přicházely na pracoviště v hotovém stavu, takže stačilo připojit podpisy. Rezoluce a všechna ostatní vystoupení proti "hrstce samozvanců a zaprodanců" znovu potvrdila, že naše národy se téměř po třicetiletém působení komunistické totální propagandy nacházejí ve stavu hlubokého morálního rozpadu a že jich matička s rana může podle potřeby použít téměř ke všemu. Těžko říci, kdy jde o korytářství, sobeckost, zaslepenost, omezenost a kdy o čistou životní nutnost.

Bez jakýchkoli historických srovnání s hrstkou statečných Moravanů, jež v r. 1620 u letohrádku Hvězda nebránili jen sami sebe, je dlužno podotknout, že pisatelé Charty si museli být vědomi, že vystavují sebe a své rodiny na milost a nemilost komunistické mašinerie. Nemůže být pochyb o to, že Charta je zoufalým voláním z doby Temna a o morální Bílé hoře by se možná dalo mluvit v případě těch, kdo ji ochotně odsoudili.

Nesuďme a nemoralisujme, nehodí se to k našemu charakteru. Nemluvme jenem veškerého pracujícího lidu, přenechme raději toto privilegium vládnoucí komunistické nadtřídě. Vzpomeňme si raději na Švejka, jenž svým tichým, povelným a přesto tak účinným způsobem ukazoval nesmyslnost režimu a malému člověku dal předpis, jak se chovat k diktatuře. S jeho taktikou má Charta společnou snahu udržet se v pozicích systému. Nežalá nic jiného, než dohržování dohody o lidských právech, k jejímuž respektování se Československo zavázalo.

Helsinky a zmírňování napětí dle potřeb a představ východo-evropského komunismu jsou pro rudé mocipány posvátnou krávou a je proto těžké účinně a důsledně stíhat ty, kdo se dovolávají ducha z Helsinek. Jedinou možností pražského režimu je dokázat, že Charta/stejně jako Západ jenž ji podporuje/ porušuje principy spolupráce a bezpečnosti. Není zřejmě jednoduché shromáždit patřičně obsáhlou dokumentaci o protistátní a protispolečenské činnosti signatářů. A tak se pražské vedení zatím spokojuje pomluvami, štváním, hecováním a bezmocným pliváním.

Bylo by ilusí domnívat se, že při tom zůstane. Problém je příliš vážný a navíc se stále rozrůstá. Českoslovenští ideologové si jej svou bezhlavou kanonádou sami nafoukli do nevídaných rozměrů. Svou podporu vyslovili Chartě svazy spisovatelů a mnoho různých západních organizací, odboráři, veloucí státníci a hlavně publicisté. Švédsko a Norsko odvolaly státní návštěvy coby nevítané. V Norsku se tak zdrží podepsání obchodní dohody, jež má velký vliv pro čs. hospodářství. Není třeba připomínat, že všechno toto i jiné "vměšování do vnitřních záležitostí Československa" ztrestalo Rudé Právo náležitými komentáři.

Daleko bolestivější ranou východoevropskému komunismu je podpora, již Chartě vyslovily západní komunistické strany a Jugoslavie. Moskevští ideologové jsou zvyklí odsuzovat a obviňovat světový imperialismus a jeho lokaje. Mnchem těžší je přiznat rozkol ve vlastním táboře. Avšak i k tomu se Rudé Právo nakonec odhodlalo.

Bezhlavost a nedomyšlenost kampaně proti Chartě dokazují zcela jasně, jak velice byli jejím vznikem překvapeni pražští vládcové, jež si v posledních letech zvykli na svou normalisaci, to jest úplnou kontrolu všeho a všech, jakož i jednostrannou komunikaci svých prání a nařízení směrem dolů k masám. Ačkoliv zatím odkládají drastické zúčtování, nelze pochybovat o tom, že by nedokázali využít svého mocenského aparátu zahrnujícího vše od zákonodárství až po politické propadliště.

Každopádně je třeba Chartě fanit a radovat se z toho, že Československo se po dlouhé době zase dostalo do světla reflektorů, že tamním diktátorům nečekaně vyvstaly velké potíže, že se na všech stranách mluví o porušování práv v Československu a že se Praha bude muset snažit, aby mohla tvrdit opak. V řadě východoevropských zemích je neklid, západní komunisté znovu otevřeně rebelují a to vše několik měsíců před celoevropskou schůzkou v Bělehradě, kde si Východ vzhledem k hospodářským potížím Západu nejspíš chtěl pořádně bouchnout do stolu. Zatím se ale zdá, že si páni komunisté budou muset šetřit síly k potřebě na domácí frontě.

I.C.

oo AGENTURA NOVÁ ČÍNA, která je vedle stranického tiskového orgánu Zen min ž'pao hlavním oficiálním mluvčím čínské strany a vlády, nedávno s neobyčejnou prudkostí napadla Leonila Brežněva a označila ho za "lháře", "agresora", a dokonce za "vraha". Nová Čína tímto způsobem reagovala na "slavnostní" Brežněvovo prohlášení 18. ledna v Tule, v němž šéf sovětských komunistů řekl m. j.: "Jaémen strany a všeho lidu prohlašují, že naše země se nikdy nepropouští k agresí a nikdy nepozdvihne zbraně proti jiným národům." Nová Čína nejenže upírá Brežněvovi právo mluvit "jaémen strany a všeho lidu", ale vytýká mu i krátkou paměť a připomíná okupaci Československa v r. 1968, sovětskou účast ve vojenském konfliktu v Angole v r. 1975 a pokračující přítomnost sovětských vojsk na území jiných států.

oo SSSR nemá vojenskou převahu ?!

Americký min. obrany Harold Brown prohlásil, že vojenská síla USA není menší síly SSSR, jak se mnozí obávají. Má-li SSSR převahu v některých zbraních, vyrovná ji na druhé straně převaha USA ve zbraních jiných.

Milovníkům cestopisů, cestovní, toulek po cizích světadílech, exotiky a dobrodružství, všem, jimž je blízký život lidí ve vzdálených zemích, přírodní krásy, divoká zvířata... je určena kniha Miloslava Levého

OD PRAMENŮ NILU

Na více než 250 stranách klasicky pojatého cestopisu Váš autor - náš stálý spolupracovník - uvede do pěti zemí střední a východní Afriky. Projedeme s autorem tisíce kilometrů po prašných i blitvých cestách, navštívíme s ním trpaslíky v konžském pralese, popovídáme si chvíli s Bílými Otci na zapadlých starobylých misiích; zajedeme ke Kilimandžiru a na úpatí Ruwenzori pod rovníkem, do proslulého archeologického naleziště Olduvaj Gorge v Tanzanii, strávíme s ním dny pod stanem na jezeře Kivu, budeme pozorovat lvy, slony, krokodýly i jinou zvěř v šesti rezervacích, vydáme se s ním po stopách dávné záhady nilských pramenů, jež trápila zvědavé duchy od Herodota po naše století; prožijeme s ním fascinující okamžiky přímo na okraji kráteru nově vzniklé sopky... Cestopis, aby byl cestopisem a čtenáře také poučil, obsahuje i řadu kapitol o místním folklóru, zvycích a tradicích lidí ve městech i v savaně, o jezerech pověstného Rift Valley, o záhadných jeskyních, o Tanganice, o starobylém burundském království i neohrožených cestovatelích...

Kniha „OD PRAMENŮ NILU“ bude obsahovat dvě mapy, 24 černobílých fotografií, a jako první dílo v exilu, též 12 barevných snímků. Vyjde vázaná koncem jara 1977 ve Švýcarsku vlastním autorovým nákladem. Protože jde o knihu, jejíž vydání nesleduje výdělečné cíle, bude stát pouze 19,50 šv. franků, s u s k r i p č n í c e n a 16,00 šv. franků plus poštovné.

Zájemci si mohou cestopis objednat v redakci ZPRÁV, Schlosstalstrasse 54, 8406 Winterthur, Švýcarsko, nebo v nakladatelství DEMOS GmbH, Postfach 263, 8055 Zürich, Švýcarsko.

Dnes uveřejňujeme druhou ze série ukázek cestopisu M. Levého, v níž autor líčí své setkání s Pygmeji v konžském pralese Ituri na rozhraní dvou afrických států - Zaíre a Ugandy.

„... Měli jsme namířeno od rovníku do ugandského městečka Masindi a dost jsme spěchali. Když jsme však projížděli městem Fort Portal, neodolali jsme pokušení zajet si za pravými Pygmeji do tropického pralesa Ituri a rádi jsme odpustili ztrátu jednoho dne v cestovním programu.

„Bez ozbrojené eskorty k trpaslíkům nemůžete,“ řekli nám na policii, kde jsme se přeptávali na cestu. „Kdybyste jim nedali, co požadují na návštěvu své vesnice - a to není právě málo - rozbili by vám kamením skla na autech!“ Naše nadšení trochu opadlo, když strážný, který nás měl doprovázet, naplnil před námi zásobník číselníků ostřími náboji. Že by byli Pygmejové tak nebezpeční?

Cesta vedla po svazích severních výběžků pohorí Ruwenzori, poblíž hranice mezi Zaírem a Ugandou. Vozovka byla mizerná a vinla se v serpentínách jako had nad okrajem hluboké propasti. Jeden z naší sedmičlenné výpravy si dal práci a počítal zatáčky. Bylo jich na osmdesátí milích celkem 728. Klesali jsme do údolí do nížního toku pralesní řeky Semliki. V dáli na severu se chvílami zablýskala hladina Albertova jezera. Před polednem nás uvítal příjemný a vlhký chládek pralesa. Vegetace náhle zhoustla a zelená klenba se zavřela nad našimi hlavami.

Minuli jsme bažinu horkých sifových pramenů. Na malé mytíně dal strážný pokyn k zastavení. Sotva se motory dvou volkswagenů odmlčely, vyrostla se z houštiny kupa polonahých lidí velmi malého vzrůstu a obklopila vozy. Octl jsem se mezi trpaslíky.

Ani si už dobře nepamatuji, jak to šlo za sebou: v záchvatu fotografování horečky jsem nevěděl co dřív, zda mačkat závěr aparátu s černobílým filmem či přístroj s barevným, nebo natáčet kamerou, nahrávat na magnetofon... Postoupili jsme na udášené prostranství vesničky, kde stálo asi deset malých chýší kruhového tvaru. Strážný zůstal na cestě, hlídal obě auta.

Osm hudebníků se sesedlo dohromady, „vyladilo“ nástroje a pak spustilo na různé citerky, píšťaly a drnkátka, zdobená ptáčím peřím. Trpasličí muzika se vyznačovala jednoduchým námětem a třemi pravidelně se opakujícími tóny v rozsahu jedné sexty; rytmus, udávaný bubínky, byl však velmi výrazný a pravidelný. Po doznění „předehry“ a krátké přestávce spustila kapela znovu, tentokrát k tanci. Do vesničanů vjel život. Začali se pohybovat v bočních, nakláněcí a zakláněcí, pohybovat tanečním krokem shodně s rytmem. Utvořili kruh a tančili dokola, podupávali nohama a tleskali. Byla to, pravda, naučená scénka pro bílé turisty a jejich hladové kamery, ale viděli jsme to poprvé a považovali to za nesmírně zajímavé divadlo, zasazené do rámce tropického pralesa.

Ve skleníkovém dusnu jsme byli zaliti potem, že jsme mohli košile ždímat. Trpasličí maminky se po osadě pohybovaly polonahé, s nemluvnaty přivázanými na zádech lánou. S odíváním si pygmejské ženy hlavu vsaktovaly nelámou. Mírav dovoluje a klima vyžaduje, aby spodní okraj jejich „maxi-mini“ přestoupil hranici, kterou by evropská stoupenci i těch nejkratších sukní považovali za poplašnou; kolem delikátního místa si totiž uvazují kousek vláčné stromové kůry nebo hadřík o ploše jednoho dvou čtverečních decimetrů. Muži na tom byli s textiliemi očividně líp, mnozí měli na sobě staré košile nebo trička, a náčelník, šloviček s docela švihácký přistřiženým knírkem, měl záplatovanou vestu a na hlavě plstěný klobouk nerozpoznatelné barvy a tvaru.

Ženy po nás zvědavě pokukovaly a vstoje kojily své děti, jako by tu cizinců ani nebylo. Namířil jsem na jednu z nich objektiv, spíše z legrace než doopravdy - očekával jsem, že poděšeně uskočí

nebo se přinejmenším obrátí k aparátu zády. K mému překvapení se maminka postavila hezky vzpříma a děcko přiložila k prsu. Ihned jsem sůsli spoušť jednou, dvakrát... Konečně mám tedy zvěčněnou „pravou“ Afričanku, nahé dítě pralesa! Chystal jsem se k dalšímu záběru. Ale to už nedovolila. Natáhla dlaň a tónem, který nestrpěl odmluvy, procedila mezi zuby: „Two shillings.“ Ani u Pygmejů tuže zadarmo nehrahe!

Hudební taneční exhibice skončila za čtvrt hodiny. U trpaslíků na Semliki zřejmě neplatí přísloví „za málo peněz málo muziky“, protože té hudby předvedli nemnoho, ale žádali si velmi vysoký honorář - sto šilinků (skoro dvacet dolarů)! Sumu, kterou si africký dělník ve městě nevydělá ani za dva týdny dřiny... O výši odměny za trpasličí atrakce s námi smlouval náčelník prostřednictvím strážného. Pygmejové mluví vesměs jazykem *lingwana*, anglicky či francouzsky nerozumějí... s výjimkou číslovek: počítat a obrátně manipulovat šilinky se naučili od turistů, kteří sem zavítají jednou dvakrát do měsíce. Styk s bělochy, byť jen okrajový, trpaslíky na Semliki do značné míry zkomercializoval. Kde byla doba, kdy před čtyřiceti lety navštívil Pygmeje cestovatel a misionář Pavel Šebesta, jehož trpasličí v údolí řeky Ituri přijeli jako rovného do svého kmene a pojmenovali *baba wa Bambutti* (otců Bambutů)! Tehdy se skládala veškerá pygmejská matematika z pojmů „jeden, dva a moc“.

Po delším handrkování s náčelníkem jsme usmlouvali odměnu na sedmdesát šilinků, ale pak dal pygmejský starosta kategoricky najevo, že tuto částku považuje za konečnou a další dohadování za bezpředmětné. Ještě jsme váhali, neboť honorář značně nabourával náš přísný cestovní rozpočet; znovu jsem si vzpomněl na Šebestu, který svého času „zaplatil“ trpaslíkům za mnohem víc než několika lžičkami soli, svazkem tabákových listů a hrstí skleněných perliček... Náčelník však začal něco drmolit a divoce gestikulovat, až ho náš strážný musel významným cvaknutím závěru pušky vyzvat k umlácnosti. Ustupovali jsme k vozům...“

„... Setkání s Pygmeji na Semliki jsme považovali za velmi zajímavý zážitek a neobvyklé zpestření cestovních dojmů, přece však jsme se neubránili určitému zklamání. Styk trpaslíků s Evropany měl na ně negativní vliv: viděli jsme, jak se v zóně přístupné turistům, tyto děti přírody kazí a přizpůsobují komerčním zájmům. Poznali hodnotu peněz a osvojili si metody jak je získat... Za Pygmeji, nezasazenými civilizačními vlivy, za trpaslíky nefalšovanými nejen postavou a vzhledem, nýbrž především způsobem života, byli bychom museli za bariéru jejich „turistických“ soukmenovců, dál do pralesa, mimo vozovky, někam do hvozdů na Ituri či Ariwimi. Ale tam jsme se z časových ani technických důvodů nedostali.“

„Afričtí Pygmejové jsou zbytkem nejstaršího lidského osídlení kontinentu a zachovali si mnohé archaické rysy paleonegridů. Žijí v tropickém vlhkém pralesu mezi 5. severní a 5. jižní rovnoběžkou. Podle odhadu jich je na 150.000, většinou rozptýlené v menších kmenech podél vodních toků; skutečný počet Pygmejů ještě nikdo statisticky nepodchytil. Existence trpaslíků byla známa už Homérovi, který se o nich zmiňuje jako o *pidimužících, bojvících s ptáky jeřáby*... Ptolemaios popisuje *Pygmaioi* jako lidi na pěst vysoké a hlade jejich sídliště do končin při horním Nilu. Moderní Evropa objevila trpaslíky vlastně až v roce 1868 zásluhou německého cestovatele Georga Schweinfurta.

Pygmejové z konžského pralesa jsou jen 125 až 140 centimetrů vysokí. Nejde tu o tělesnou degeneraci, jak se už mnozí snažili vysvětlit, ani s tím spojený opožděný duševní vývoj, nýbrž o specifický antropologický typ, blízký jihoafrickým Křovákům. Trpasličí mají krátký nízký trojúhelníkový nos, silné nadočnicové oblouky a „pichlavé“ oči, krátké nohy a vůbec „dětský“ charakter stavby těla, v němž jako by chyběla určitá harmonie. Rostou jim bujně vlasy a vousy a na kůži mnoho chlupů.

„Když jsem si sáhl na jeho tělo, pokryté přes dvanáct milimetrů dlouhými chlupy, měl jsem pocit, jako bych hladil kožesinu,“ napsal před stoletím Stanley, když se na Ituri setkal s prvním trpaslíkem.

Po stromech se Pygmejové pohybují velice obrátně. Při takovém „nadzemním přesunu“ si ve větvích počinají jako opice. Je-li vychytána zvěř v končině, kde právě žijí, zbourají trpasličí osadu a odstěhují se do jiných oblastí, bohatých na zvěř, a tam si za několik hodin postaví novou vesnici. Když mění místo, vždy s sebou berou řezavé uhlíky, protože oheň nesmí nikdy vyhasnout, ani při stěhování...

„Jakmile běloch vstoupí do houštin tropického pralesa, je ztracen a počíná si tak nezhlušeně, jak by se choval trpaslík na asfaltových silnicích v Evropě,“ napsal Šebesta. A Pygmejové prales skutečně znají. Vědí, že na každém kroku číhá zelená smrt. Jsou vynikající lovci a stopaři. V podrostech se pohybují naprosto neslyšně a z nejmenších stop, slehlých stébel, převrácených kamínků či zlomených třesek dovedou číst jako v knize. Obrátně vystopují i tak plaché zvíře, jakým je okapi. Hlavní loveckou zbraň je luk. Jsou rovněž znalci jedů a dodnes jimi napouštějí hroty svých šípů. Tyto jedy, složením blízké jihoamerickému *kurare*, jsou neuvěřitelně prudké a přivodí smrt i velkým zvířatům za několik minut. Drobné lesní antilopy často nahánějí do sítě nebo je lapají do důmyslně maskovaných pastí. Odvážá se i na pralesního slona. Lov na něho je společný podnik, jehož zdar závisí hlavně na lovcích, který se neslyšně přiblíží k chobotnatci, bleskurychle přiskočí a štěpem se širokým ostřím mu přetne šlachy na nohou. Avšak nespojili-li se v rozhodném okamžiku odvaha, obrátlost a přesnost zásahu, je ve vesnici o jednoho muže méně...“

Pozn. red.: Příště uveřejníme ukázkou z kapitoly o výpravě k nové vybuchlé sopce v pohoří Virunga na jezeře Kivu.

X X X X X